

**ВНЗ «Національна академія
управління»**

**АКТУАЛЬНІ
ПРОБЛЕМИ
ЕКОНОМІКИ 2014**

[матеріали VIII-ої міжнародної конференції,

Київ, 12 грудня 2014 року]

УДК 330
ББК 65 (4 Укр)
А 43

Наукове видання рекомендовано вченою радою Національної академії управління (Протокол № 6 від 3.10.2014 р.).

Актуальні проблеми економіки 2014: [матеріали VIII-ої міжнародної конференції, Київ, 12 грудня 2014 року] / за наук. ред. А 43 д.е.н., проф. М. М. Єрмошенка. – К.: Національна академія управління, 2015. – 120 с.

ISBN 978–966–8406–78–2

В матеріалах VIII-ої міжнародної конференції викладено тези учасників конференції по таких напрямках економічних наук: актуальні проблеми розвитку національного господарства, регіонів, підприємств; демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика; інноваційні та інвестиційні процеси; економічна і фінансова безпека держави, регіонів, підприємств, малого бізнесу; формування грошового і фінансового ринків; математичні методи та інформаційні технології в економіці та управлінні; розвиток маркетингової діяльності.

Розраховано на науковців, викладачів, державних службовців, аспірантів, докторантів, студентів економічних спеціальностей, фахівців національного господарства.

УДК 330
ББК 65 (4 Укр)
А 43

© Колектив авторів, 2015
© Національна академія управління, 2015

ISBN 978–966–8406–78–2

Зміст

Белякова О.В., Жуков С.А. Позиціонування інноваційно активних підприємств в регіональній інфраструктурі України	5
Березька К.М, Маслій В.В. Деякі аспекти прогнозування обсягів портфельних інвестицій в Україну	7
Братюк В.П. Сучасні тенденції та перспективи розвитку страхового ринку в Україні	12
Брунець Б.Р. Туристична інфраструктура: чинники розміщення та оцінювання ...	17
Горячева К.С. Інститути та довгостроковий економічний розвиток	22
Готра В.В. Аналіз інноваційного розвитку інфраструктури агропромислового комплексу України	24
Зарічна О.В. Особливості впливу ринкових факторів на підвищення конкурентоспроможності регіону	28
Ільницький Д.О. Структура інтелектуального капіталу університету світового класу: міжнародне порівняння	31
Карпенко О.О., Яшина К.В. Трансфер знань у вищих навчальних закладах України	36
Коваленко Ю.М. Нові підходи до структуризації фінансового сектору та фінансової діяльності в Україні	39
Коломієць С.В. Методологія синергетики в управлінні соціально-економічними системами	43
Комар Н.Г. Антикризовий і префективний підходи до реструктуризації фінансів підприємств	48

Кондратьєва Т.В.	
Механізми інституціональної пам'яті економічної системи України	53
Лук'янчук І.Ю.	
Стратегічна карта корпоративного центру багатoproфільного об'єднання, що додає цінності підпорядкованим підприємствам	58
Матусова О.М.	
Особливості державної підтримки малого та середнього бізнесу в Китаї	63
Надрага В.І.	
Демографічні втрати України (1991–2013 рр.): структура та фактори формування	67
Оліскевич М.О.	
Динаміка процесів на ринку праці: економетричне моделювання ...	72
Присяжнюк А.Ю.	
До питання кластеризації економіки України	76
Рудь Н.Т., Барський Ю.М.	
Формування інноваційних параметрів соціально-економічних систем	80
Серкутан Т.В., Серкутан О.С.	
Інформаційні технології в прямому продажі: маркетинговий аспект	87
Серкутан Т.В., Шлапак Н.С.	
Екологічний маркетинг в управлінні системами зворотного розподілу	90
Сугак Т.М.	
Вплив державного управління на розвиток людського капіталу	92
Тулай О.І.	
Фінансові домінанти сталого людського розвитку	97
Федулова Л.І.	
«Розумна» інноваційна політика в умовах децентралізації регіонів ..	101
Чучка І.М., Гаврилець О.В.	
Маркетингові засади підготовки фахівців на ринку праці	106
Шестаковський О.П., Білоус Є.В.	
Модернізація і культура: попередній аналіз зв'язків між вимірами за Г. Хофстеде і показниками економічного і людського розвитку ...	111

Березька Катерина Миколаївна, канд. техн. наук, доцент кафедри економіко-математичних методів Тернопільського національного економічного університету

Маслій Вадим Володимирович, канд. екон. наук, доцент кафедри економіко-математичних методів Тернопільського національного економічного університету

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОГНОЗУВАННЯ ОБСЯГІВ ПОРТФЕЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ

Іноземні інвестиції є важливим фактором економічного зростання будь-якої країни-реципієнта. Важливе місце в управлінні процесом іноземного інвестування є прогнозування обсягів залучених іноземних капіталів.

Основними формами іноземних інвестицій є:

- прямі інвестиції, які поділяються на акціонерний капітал і реінвестовані доходи та інший капітал (кредити підприємств прямого інвестування);
- портфельні інвестиції, до яких належать цінні папери, що дають право на участь у капіталі, та боргові цінні папери.

До прямих інвестицій, за визначенням МВФ, відносяться вкладення капіталу за кордоном у виробництво з метою забезпечення довгострокового інтересу шляхом надання права власності або вирішальних прав в управлінні іноземною компанією [5, 100]. За визначенням МВФ, портфельні інвестиції – це капітал, вкладений резидентом однієї країни в акції та боргові цінні папери підприємства в іншій країні з метою одержання доходів. Причому це не обов'язково свідчить про істотний і довгостроковий інтерес інвестора в придбанні даного підприємства. Портфельні інвестиції трактуються як капіталовкладення, що не дають закордонному інвесторові права на контроль. Вони є спекулятивним капіталом унаслідок потенційного ризику швидкої втечі капіталів через розбіжність між рівнями процентних ставок у різних країнах. Відповідно до методології платіжного балансу портфельні інвестиції становлять менше 10% статутного капіталу компаній [5, 110].

Враховуючи вищезазначені відмінності, які впливають із трактування цих двох форм іноземних інвестицій, вважаємо за доцільне

в процесі дослідження іноземних інвестицій обов'язково виокремлювати прямі та портфельні інвестиції.

Економічне прогнозування являє собою спробу передбачити майбутній стан об'єкта прогнозування за допомогою економіко-математичних та статистичних моделей, в яких застосовують певні набори змінних. Стосовно процесу іноземного інвестування, то до таких змінних належать:

- темп інфляції;
- обсяги внутрішнього споживання;
- обсяги імпорту / експорту;
- значення ставки LIBOR;
- ставка відсотка за кредитами комерційних банків;
- обмінний валютний курс;
- валові внутрішні інвестиції.

Основною проблемою стосовно застосування вищезазначених чинників для прогнозування обсягів іноземного інвестування є те, що найбільший вплив на рівень залучення іноземного капіталу в Україні справляють політичні та правові чинники, такі як:

- рівень корупції та організованої злочинності;
- адміністративні бар'єри;
- загальна суспільно-політична ситуація;
- низький міжнародний рейтинг;
- нестабільність нормативно-правової бази.

Ці чинники не піддаються кількісному вираженню, що не дає можливості в повній мірі застосувати для прогнозування регресійні моделі. Тому ми будемо застосовувати моделі Бокса-Дженкінса, тобто моделі ARIMA. Методологія прогнозування Бокса-Дженкінса відрізняється від інших методів тим, що вона не передбачає певної структури часових рядів, на основі яких робиться прогноз. Вибрана модель співставляється з ретроспективними даними та вважається прийнятною, якщо залишки, в загальному, не містять корисної інформації [4, 454]. Стратегія вибору моделі за методом Бокса-Дженкінса наведена на рис. 1.

В дослідженні ми постарались визначити:

- найбільш оптимальну модель ARIMA для прогнозування;
- прогнозний обсяг портфельних інвестицій.

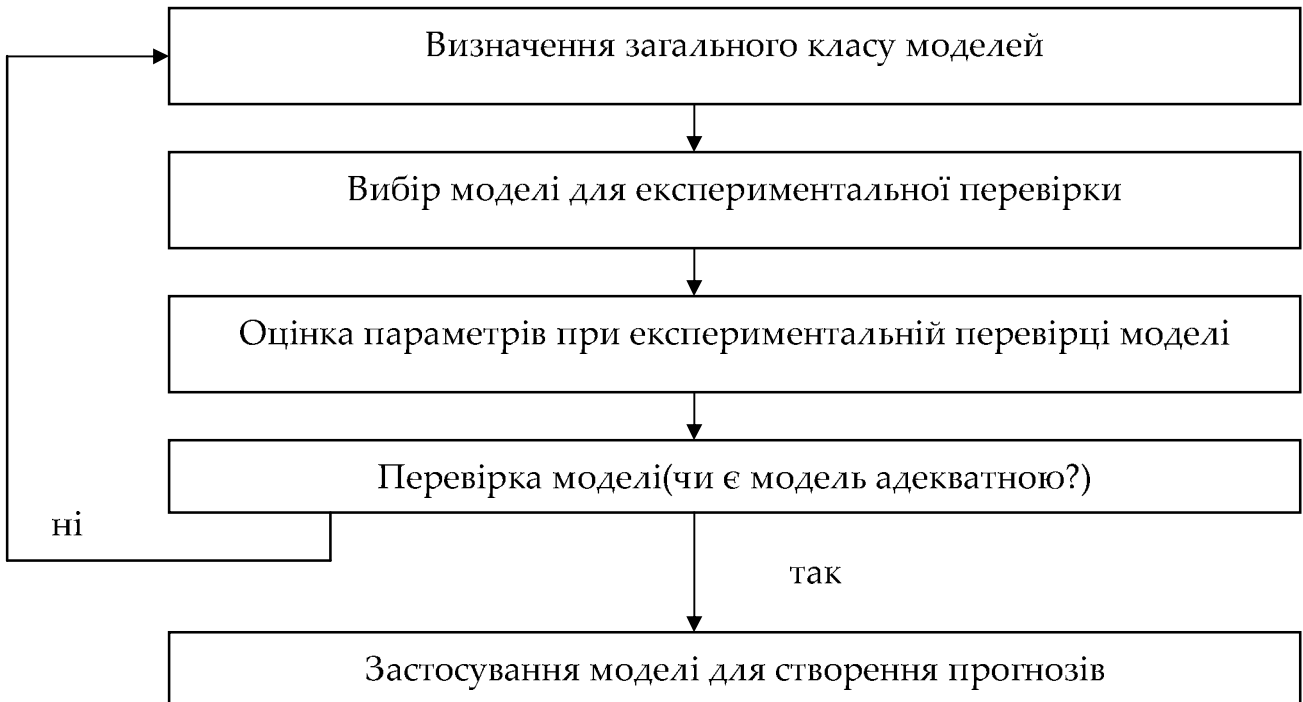

Рис. 1. Блок-схема стратегії вибору моделі за методом Бокса-Дженкінса [6, 17]

У вигляді інформаційної бази застосовувалися дані про щоквартальні обсяги портфельних інвестицій за період з I кварталу 1998 р. по I квартал 2014 р. (65 даних), які були опубліковані Національним банком України [3].

Вихідний часовий ряд портфельних інвестицій в Україну має наступний вигляд (рис. 2).

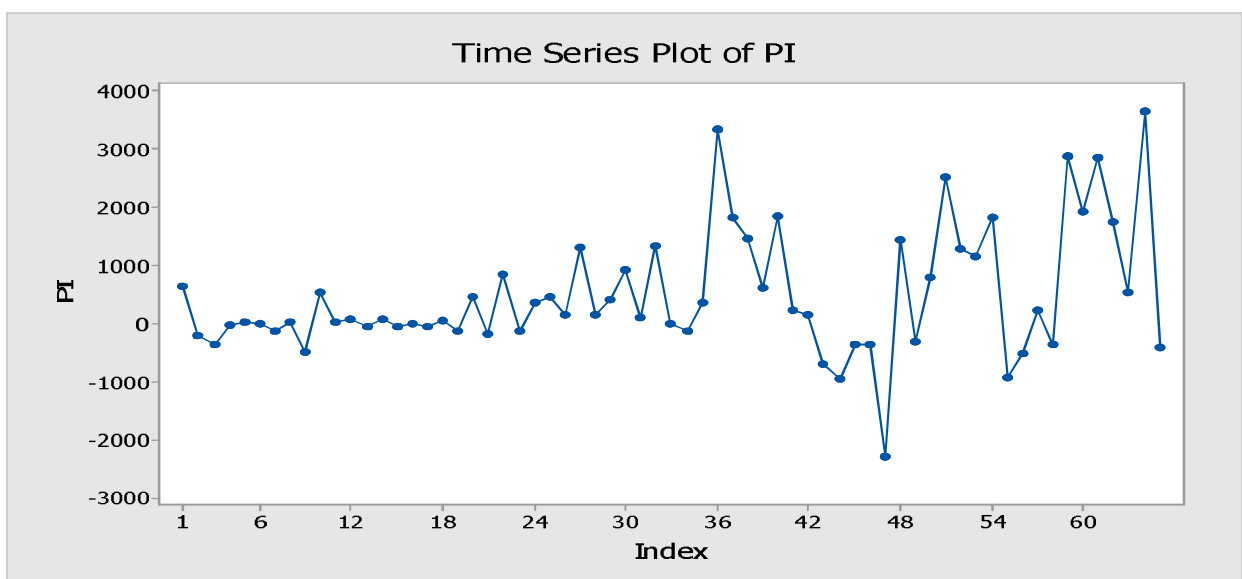

Рис. 2. Обсяг портфельних інвестицій в Україну, млн дол. США

Аналіз функції вибіркової автокореляції вихідних даних свідчить: коефіцієнти автокореляції швидко згасають, це означає, що вихідний ряд портфельних інвестицій є стаціонарним. Функція вибіркової часткової автокореляції свідчить що перший, другий і четвертий коефіцієнти часткової автокореляції є значущими, всі інші – незначущі і вони плавно наближаються до нуля. В сукупності структура функцій вибіркової автокореляції і вибіркової часткової автокореляції відповідає процесу ARIMA (2, 0, 4).

Перевірка моделі на адекватність через аналіз залишків свідчить про те, що коефіцієнти автокореляції залишків є незначними (рис. 3), знаходяться в межах нуля в діапазоні $\pm 2/\sqrt{n}$, а отже можемо зробити висновок – вибрана модель є адекватною. Прогноз для 66 і 67 періоду становить $\hat{Y}_{66} = 221,05$ млн дол. США і $\hat{Y}_{67} = 576,34$ млн дол. США відповідно.

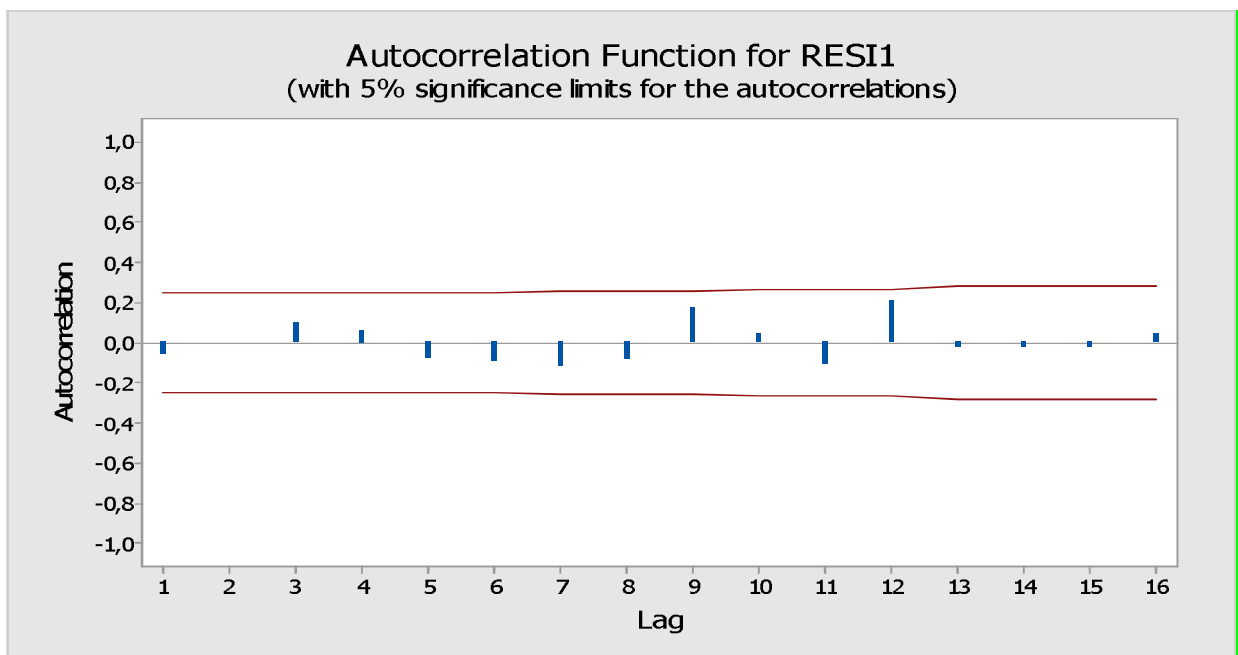

Рис. 3. Автокореляційна функція залишків для моделі ARIMA (2, 0, 4)

Оскільки набір автокореляційних функцій може відрізнятися від теоретичних функцій внаслідок варіацій вибірки, то ми вирішили також побудувати моделі з авторегресією і ковзним середнім нижчих порядків задля принципу економії, який полягає в переважанні простої моделі надбільш складною. Показники їх точності наведені в табл. 1.

Показники точності

Модель	MAPE	MAD	MSD
ARIMA (1, 0, 0)	2,250921	706,0783	1152435
ARIMA (2, 0, 0)	1,590415	670,3394	1012981
ARIMA (4, 0, 0)	1,997346	657,9827	940211,5
ARIMA (2, 0, 4)	3,471811	653,9083	913834,8
ARIMA (4, 0, 4)	1,49423	619,2669	835757,9

Як видно з таблиці за показниками точності найкращою є модель високих порядків ARIMA (4, 0, 4). Якщо вибирати модель нижчих порядків, то за показником MAPE кращою є модель ARIMA (2, 0, 0). Проте прогнози значення за цією моделлю для 66 і 67 періодів суттєво відрізняються від вище отриманих: вони становлять $\hat{Y}_{66} = 1328,48$ млн дол. США і $\hat{Y}_{67} = 151,08$ млн дол. США.

Прогнозування обсягів іноземних інвестицій на основі довгих динамічних рядів дає більш точний результат, оскільки прогнозування за допомогою моделей ARIMA здійснюється шляхом аналізу інформації, яка міститься в передісторії часового ряду. Відповідно, чим довшим є часовий ряд, тим більша кількість інформації є доступною для аналізу та побудови якісного прогнозу.

Проте застосування моделей ARIMA має також і свої недоліки, зокрема: незалежно від методів розрахунку вони всі використовують ретроспективні дані. І у випадку різких змін в міжнародному інвестиційному середовищі, такі зміни будуть враховані тільки через певний проміжок часу, що і робить деякі передбачення некоректними. Саме тому такого роду моделі, на нашу думку, не зовсім коректно застосовувати на даному етапі стосовно певних українських реалій. Очевидно в подальшому, враховуючи значну варіабельність обсягів портфельних інвестицій в Україну протягом останніх 7–8 років, більш доцільним для їх прогнозування є застосування GARCH-моделей та сплайн-функцій, практична реалізація запропонованих моделей, перевірка їх на адекватність та вибір найбільш оптимальної з них.

1. Галіцин В. К. Методи вдосконалення моделі оцінки волатильності фінансових ринків: [Текст] / К. В. Галіцин, О. О. Бондаренко // БізнесІнформ. – 2012. – № 4. – С. 195–197.

2. Дуброва Т. А. Статистические методы прогнозирования : [Текст] / Т. А. Дуброва. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 206 с.
3. Матеріали: [Електронний ресурс] // Національний банк України. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
4. Ханк Д. Э. Бизнес-прогнозирование : [Текст] / Д. Э. Ханк, Д. У. Уичерн, А. Дж. Райтс ; [пер. с англ.]. – М. : Вильямс, 2003. – 656 с.
5. Balance of payments and international investment position manual. 6th ed. Washington, D.C.: International Monetary Fund, 2009. 371 p.
6. Box G.P., Jenkins G.M., Reinsel G.C. (1994). The Forecasting and Control. 3rd ed. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice-Hall. 720 p.

Доповідь надійшла до редакції 6.01.2015.

Братюк Віра Петрівна, канд. екон. наук, доцент кафедри обліку та фінансів Мукачівського державного університету

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Забезпечення процесу купівлі-продажу страхових послуг потребує формування страхового ринку, який розглядається як певне суспільне середовище щодо формування попиту та пропозиції на страховий захист у формі взаємозв'язку суб'єктами страхових правовідносин.

Аналіз останніх досліджень показує, що вивченням теоретичних та практичних аспектів страхування займаються такі вітчизняні вчені як В.Д. Базилевич, В.А. Борисова, О.Д. Виноградова, О.О. Гаманкова, С.С. Осадець, Р.В. Пікус, М.Є. Поліщук, Н.В. Приказюк, В.В. Рудень, Г.Ю. Глушта, В.Г. Черненко та інші. Однак існує потреба у подальшому дослідженні тенденцій та перспектив розвитку страхового ринку України.

Інтерпретація поняття страхового ринку досить широко представлена у навчальній та науковій літературі. Так, С.С. Осадець страховий ринок визначає як сферу економічних відносин, у процесі яких формується попит і пропозиція на страхові послуги та здійснюється акт їх купівлі-продажу [10]. В.Д. Базилевич вбачає в страховому ринку частину фінансового ринку, де об'єктом купівлі-продажу виступає страховий захист, формується попит і пропозиція на нього [2]. В.А. Борисова страховий ринок розглядає як сферу надання послуг зі страхування, яке здійснюється страховими компаніями. Вона відображає певну систему економічних відносин між страховиком-продавцем специфічного товару страхового покриття та страхувальником-покупцем цього товару [3].